

Aleg - 879

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie powiększenia funduszu przemysłowego.

Wysoki Sejmie!

Niezwykły w ubiegłym dziesięcioleciu wzrost przedsiębiorczości na polu przemysłowym, powstawanie nowych zakładów przemysłowych, usiłowanie, ażeby istniejące zakłady rozszerzyć lub urządzić odpowiednio do nowoczesnego stanu techniki, a co za tem wszystkim idzie, coraz liczniejsze i poważniejsze zgłoszenia do funduszu przemysłowego o pomoc, wywołały potrzebę wydatniejszego zasilania funduszu przemysłowego na cele bezpośredniego — jak się już utarło wyrażenie — popierania przemysłu t. j. na udzielanie pożyczek niskoprocentowych i na dogodniejszych warunkach spłaty. Uznając tą potrzebę Wysoki Sejm wotował coraz wyższe dotacje dla funduszu przemysłowego i wydawał upoważnienia do dostarczania mu na rachunek tych dotacyi znacznych zasiłków, aby odpowiednio do potrzeby akcyę pomocy pożyczkowej dostosować.

Chcąc dać chociażby tylko przybliżony obraz jak stopniowo fundusz ten wzrastał i jakie miał środki do dyspozycji, pozwala sobie Wydział krajowy przedstawić tu niektóre odnośne daty i fakty, ważne tak dla historii akcyi na polu popierania przemysłu krajowego, jak i dla uzasadnienia niniejszego przedłożenia potrzebne.

I tak w roku 1903 powziął Wysoki Sejm w załatwieniu przedłożenia Wydziału krajowego na posiedzeniu z dnia 29 października następującą uchwałę: „Stały fundusz przemysłowy utworzony uchwałą z dnia 22 stycznia 1887 r. i wynoszący 1,500.000 koron będzie podwyższony do wysokości 5,000.000 koron za pomocą rocznej dotacyi z funduszu krajowego po 100.000 koron przez lat 35 do budżetu krajowego wstawianej.

Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z Bankiem krajowym umowy o udzielanie zaliczek do wysokości jednego miliona koron na poczet tej dotacyi, o ile to dla szybkiej akcyi w kierunku popierania przemysłu, przez udzielanie pożyczek potrzebnem się okaże“.

Na tej podstawie zawarł Wydział krajowy z Bankiem krajowym umowę o zaliczenie rzonego 1,000.000 koron, w ten sposób, by rachunek bieżący funduszu przemysłowego w Banku mógł przejść w debet:

w ciągu roku 1904	do kwoty	250.000 K
„ „ „ 1905	„ „	500.000 „
„ „ „ 1906	„ „	750.000 „
„ „ „ 1907	„ „	1,000.000 „

Od r. 1908 miał się ten dług zmniejszać o kwotę 100.000 koron rocznie. Dla oprocentowania długu przyjęto każdoroczną stopę, według jakiej Stowarzyszenia zarobkowe opłacają odsetki od bezpośredniego kredytu, t. j. wówczas 4°/_o.

Okazało się jednak już po bardzo krótkim czasie, bo niespełna w rok, że ta akcyja kraju jest za powolną i niewystarczającą.

I oto już uchwałą z dnia 12. listopada 1904 upoważnia Wysoki Sejm Wydział krajowy do eskontowania drugiego z kolei miliona koron na poczet rocznych detacyi funduszu przemysłowego.

W myśl tej uchwały i zamieszczonych w niej szczegółowych wskazówek zawiera Wydział krajowy z Bankiem krajowym nową umowę, mocą której Bank krajowy prócz zaliczek poprzednio stypulowanych ma kredytować funduszowi przemysłowemu dalsze sumy.

Mianowicie według nowego układu Bank krajowy ma zaliczyć prócz wypłaconej już funduszowi w r. 1904 kwoty	250.000 K
w latach 1905, 1906 i 1907 po 500.000 K t. j. razem	1,500.000 „
w roku zaś 1908	250.000 „
Razem	<u>2,000.000 K</u>

Splata zaliczek miała się rozpocząć w r. 1909 w 20 ratach rocznych po 100.000 koron.

Już jednak na posiedzeniu z dnia 18. marca 1907 powziął Wysoki Sejm na wniosek Sejmowej Komisji przemysłowej dalszą uchwałę następującej treści:

„Sejm uznaje konieczność podniesienia Krajowego funduszu przemysłowego z 5,000.000 koron na 7,000.000 koron i w tym celu podnosi roczną dotację budżetową ze 100.000 koron na 150.000 koron.

Na podstawie zwiększonej dotacyi funduszu przemysłowego Bank krajowy zaliczy funduszowi przemysłowemu w latach 1907 i 1908 sumę jednego miliona koron“.

Według świeżego układu Bank krajowy zobowiązał się zeskontować funduszowi przemysłowemu dalszą sumę 1,000.000 koron t. j. z kolei trzeciego w ten sposób, że obok otwartego na podstawie dawnych umów kredytu do r. 1907 w sumie	1,750.000 K
zaliczy Bank w r. 1907	500.000 „
obok zaś otwartego na r. 1908 kredytu	250.000 „
zaliczy w r. 1908 także	500.000 „
Razem kredyt wyniesie	<u>3,000.000 K</u>

Splata zaliczek miała się rozpocząć od r. 1909 po 150.000 koron rocznie przez lat 20.

„W r. 1908 dnia 28. października uchwała Wysoki Sejm:

„Roczną dotację stałego funduszu przemysłowego podnosi się do wysokości 200.000 koron.

Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z Bankiem krajowym umowy o udzielanie dalszych zaliczek na poczet tej dotacyi w latach 1909, 1910, 1911 i 1912 nie mniejszych jak po 250.000 koron co roku, a w miarę możliwości i większych nie wstrzymując wszelako spłaty dotychczasowych zaliczek, rozpoczynającej się w r. 1909“.

Bank krajowy otworzył funduszowi przemysłowemu dalszy, czwarty milion kredytu w ten sposób, że obowiązał się podnosić dotychczasowy kredyt w ciągu lat 1909, 1910, 1911 i 1912 po 250.000 koron. Umarzanie całego kredytu 4,000.000 koron miało się odbywać w ratach rocznych względnie przez coroczne zmniejszanie tego kredytu w latach 1909 do 1912 po 150.000 koron, resztę zaś 3,400.000 koron od r. 1913 do r. 1929 po 200.000 koron.

Oczywiście, że tak wydatne zasilenie funduszu przemysłowego umożliwiło Komisji krajowej dla spraw przemysłowych rozwinąć bardziej intensywne akcyę na polu popierania przemysłu krajowego a z przebiegu tej akcyi i o jej rezultatach zdawała Komisya dla spraw przemysłowych szczegółowe relacye w swych sprawozdaniach, które Wydział krajowy corocznie Wysokiemu Sejmowi przedkładał.

Zaznaczyć tu należy, że Bank krajowy przy układach o kredyt czwartego miliona podniósł, iż udzielaniem kredytu na rzecz krajowych funduszków pożyczkowych t. j. funduszu przemysłowego i centralnej kasy dla Spółek rolniczych uwięził już 7 i 1/2 miliona koron t. j. połowę nominalnej wysokości swego kapitału zakładowego, że takie unieruchomienie funduszków bankowych może na rozwój a przynajmniej na ruchliwość Banku szkodliwie oddziaływać i prosił, aby w razie dalszych żądań kredytu zwrócić na to niebezpieczeństwo uwagę.

W r. 1909 Sejmowa Komisya przemysłowa w Swem przedłożeniu o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie popierania przemysłu krajowego w przewidywaniu rychłego wyczerpania rozporządzalnych środków funduszu przemysłowego wyraża obawę niebezpieczeństwa stagnacyi w akcji popierania przedsiębiorstw przemysłowych a skreślając dosadnie obraz zgubnych skutków takiej stagnacyi przedkłada Wysokiemu Sejmowi w tej sprawie dwie rezolucye, które Wysoki Sejm dnia 7. października 1909 uchwala. Uchwala ta brzmi:

1. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by jeżeli środki, któremi rozporządzać będzie krajowy fundusz przemysłowy w tym roku i następnym okaza się niewystarczającymi na pokrycie zapotrzebowania pożyczkowego, starał się o zmianę układu, zawartego z Bankiem krajowym co do eskontu czwartego miliona, w tym kierunku, aby raty po 250.000 koron, przypadające na lata 1911 i 1912 w części lub całości — w miarę potrzeby — stały się płynnymi już w r. 1910“.

2. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Bankiem krajowym zbadał sprawę zabezpieczenia krajowemu funduszowi przemysłowemu znaczniejszych środków płynnych na akcyę pożyczkową na podkładzie przyszłych tego funduszu dotacyi — ewentualnie przez emisję fundowanych na tych dotacyach obligacyi bankowych i przedstawił Sejmowi w tym względzie wnioski przed końcem 1910 r.“.

Bank krajowy, któremu tę rezolucyę przesłano z zapytaniem czy i jakie środki byłby skłonny zapewnić funduszowi przemysłowemu na intensywniejszą akcyę pożyczkową oznajmił powołując się na swe poprzednie oświadczenie, że nie posiada dostatecznych środków dyspozycyjnych tak dalece, że dalsze wkłady gotówkowe dla funduszu przemysłowego ze strony Banku są wprost wykluczone. Co się zaś tyczy poruszanej w uchwale Wysokiego Sejmu sprawy emisji fundowanych na przyszłych dotacyach funduszu przemysłowego obligacyi oświadczył Bank krajowy, że wydanie takich obligacyi jest niedopuszczalne, gdyż po myśli ustawy z 27. grudnia 1905 Dz. u. p. Nr. 213 obligacye takie może wydawać tylko Zakład obowiązany do składania publicznych rachunków a więc Bank a nie administracya krajowa, Bank zaś takie obligacye może wydawać na podstawie własnych aktywów a nie cudzych, aktywa zaś funduszu przemysłowego są aktywami Kraju a nie Banku krajowego. Zarazem wyraził Bank krajowy zapatrywanie, że jeżeliby Wysoki Sejm uważał w interesie publicznym za wskazane wszystkie subwencye z góry zeskontować i w obrót puścić, a nawet na podstawie aktywów funduszu przemysłowego uzyskać dalsze fundusze obrotowe drogą emisyjną, to jedynem wyjściem byłaby droga zaciągnięcia przez Kraj pożyczki krajowej ewentualnie w obligacyach Banku krajowego.

Wydział krajowy podzielał w zupełności to zapatrywanie Banku krajowego, nie przedstawił jednak wówczas żadnych wniosków o dalsze zasilenie funduszu przemysłowego, gdyż otworzyły się w tym czasie widoki zapewnienia temu funduszowi pewnej gotówki dyspozycyjnej, a to bez obciążenia funduszu krajowego lub funduszu przemysłowego. Dzięki bowiem rezolucyom Wysokiego Sejmu i usilnym zabiegom Reprezentacyi Kraju w Parlamencie Wiedeńskim uzyskano przyrzeczenie dotowania z funduszy państwowych funduszu przemysłowego w wysokości 100.000 koron. Wszystko uprawniało do nadziei, że dotacya ta będzie corocznie i w tej wysokości wpływać do funduszu przemysłowego, że więc na poczet tej dotacyi będzie można świeżych dostarczyć funduszowi przemysłowemu środków.

Pismem z dnia 3. października 1910 l. 4560 c. k. Ministerstwo handlu zawiadomiło o wyasygnowaniu dotacyi 100.000 koron na r. 1910 z kredytu t. zw. Industrie und Exportförderung. Ponieważ jednak c. k. Ministerstwo nie dało w tem piśmie zapewnienia co do stałego zasilania funduszu przemysłowego odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 26. października 1910 l. 124054 do c. k. Ministerstwa handlu, w piśmie tem przedstawił krytyczny stan funduszu przemysłowego wobec rosnących potrzeb przemysłu krajowego, podniósł jak bardzo na stałą subwencyę państwową liczy i w jaki sposób na tej podstawie zamierza zasilić fundusz przemysłowy. Równocześnie upraszał Wydział krajowy Pana Ministra dla Galicyi, jak to przy wszystkich ważniej-

szych żądaniach od Rządu zwykł czynić, o interwencję w sprawie ustalenia tej dotacyi. C. k. Ministerstwo handlu nie dało do tej pory odpowiedzi na pismo Wydziału krajowego a jak doszło do wiadomości Wydziału krajowego, wypłata subwencyi państwowej za r. 1911 jest na razie zakwestyonowaną i jak się zdaje, dopiero w r. 1912 będzie mogła nastąpić.

Wobec braku pewności jednostajnego zasilania funduszu przemysłowego dotacyami państwowymi nie mogło też być mowy o eskontowaniu tych dotacyi należało tedy w myśl polecenia Wysokiego Sejmu postarać się o inne sposoby dostarczania dalszych środków płynnych dla funduszu przemysłowego.

Komisya krajowa dla spraw przemysłowych rozpatrywała przedstawione przez jej członków konkretne wnioski w tej sprawie a po wyczerpujących dyskusjach na posiedzeniach Komitetu przemysłowego i na posiedzeniu plenum Komisji uchwaliła przedstawić Wydziałowi krajowemu wniosek, aby Wydział krajowy w drodze właściwej postarał się o upoważnienie do zaciągnięcia 4½% pożyczki komunalnej w sumie 7,000.000 koron i do częściowego realizowania tej pożyczki w kwotach przez Wysoki Sejm lub Wydział krajowy oznaczyć się mających w celu stopniowego uzupełnienia walutą tej pożyczki funduszu przemysłowego do pełnej wysokości 10,000.000 koron i ażeby na ten cel wstawiono do budżetu odpowiednie kwoty.

Wydział krajowy na swem posiedzeniu z dnia 21. kwietnia 1911 postanowił przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek o powiększenie funduszu przemysłowego do 10,000.000 koron w myśl propozycji krajowej Komisji dla spraw przemysłowych z tą modyfikacją, że będzie upraszał Wysoki Sejm, aby z pożyczki 7,000.000 koron można było zrealizować w r. 1912 4,000.000 koron, które przede wszystkim mają służyć na spłatę długu funduszu przemysłowego w Banku krajowym i aby pozostała a do sumy 10,000.000 koron brakująca resztę 3,000.000 koron wolno było w następnych latach realizować w miarę zapotrzebowania jednak z tem ograniczeniem, że zrealizowanie i wpłata do funduszu przemysłowego nie może w jednym roku przekraczać sumy 1,000.000 koron. Tu zaznaczyć należy, że bezpośrednim skutkiem powzięcia tej uchwały było, iż Bank krajowy w nadziei rozwiązania uciążliwego dlań stosunku wynikłego z eskontu dotacyi chcąc zaradzić zupełnemu wyczerpaniu środków zgodził się na uzupełnienie zaliczek Swych w r. 1911 do pełnej sumy 4,000.000 koron, gdyż ten maksymalny kredyt już się był w myśl dawnej umowy obniżył o 450.000 koron przez zapłatę w latach 1909, 1910 i 1911 po 150.000 koron jak to wyżej wspomniano. Tak tedy fundusz przemysłowy uzyskał pożądaną gotówkę na wypłatę przynajmniej najpilniejszych promes.

Już powyżej skreślone szczegóły z dotychczasowej działalności funduszu przemysłowego wykazują jak krytycznym jest obecne położenie funduszu przemysłowego, zamkniętą jest bowiem droga do dalszego eskontowania dotacyi w Banku krajowym, pewności zaś stałego sukcesu z funduszy państwowych na razie przynajmniej nie ma żadnej, a co najważniejsze — obowiązek ostatecznego rozpoczęcia spłaty długu bankowego już w r. 1912 pociąga za sobą pozbycie się dotacyi krajowej na szereg lat 20.

Zestawienie niektórych pozycji z bilansu i obrotu funduszu przemysłowego wykażą szczegółowo jaki jest obecny stan tego funduszu, jakie mu pozostają do rozporządzenia dochody i jakie są jego zobowiązania.

Według dołączonego ./- bilansu z dniem 30. czerwca 1911 na majątek własny funduszu przemysłowego składają się:

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego	153.891 K 52 h
Dotacya krajowa od 1887 do 30/6 1911	2,300.000 " — "
Dotacya państwowa za r. 1910	100.000 " — "
Przyrost dotacyi	188.092 " 92 "
Razem	2,741.984 K 44 h
Z tego na udziałach i realności jest ulokowanych	84.487 " 28 "
Reszta zaś t. j.	2,657.497 K 16 h
Tudzież zaliczone przez Bank krajowy do 30/6 1911	3,741.250 " — "
czyli razem	6,399.747 K 16 h

stanowi kapitał udzielonych pożyczek przedsiębiorstw przemysłowym.

Oczywiście cyfry te w obecnej chwili już się zmieniły i tak n. p. według stanu z dniem 17. listopada 1911 r. wzrosły zaliczki Banku krajowego do

3,910.256 K 28 h to znaczy o 168.006 K 28 h więcej niż wynosiły zaliczki z dniem 30/6 1911 a pobrane zaliczki jak nie mniej zwroty pożyczek w II-giem półroczu posłużyły na częściowe zrealizowanie promes zostających w obiegu. Do końca r. 1911 dług w Banku krajowym wzrośnie do pełnej sumy 4,000.000 koron, niepobrana bowiem do tej chwili kwota 89.743 K 72 h będzie użyta na zapłacenie procentu eskontowego w Banku za drugie półrocze 1911 r. Z naciskiem podnieść należy, że w obecnej chwili a więc po upływie październikowego terminu jako terminu spłaty kwartalnych rat pożyczkowych nie będzie do końca roku 1911 prawie żadnych wpływów i że jak dostarczony przez Bank krajowy wykaz stwierdza, jest w obecnej chwili t. j. z dniem 17. listopada 1911 promes w obiegu na 781.000 koron, na które nie ma żadnego pokrycia i które, o ile starczą dochody własne dopiero w r. 1912 i to tylko w miarę jak te dochody będą wpływać, mogłyby być realizowane.

Widoki zaś na dochody w r. 1912 są następujące:

Dotacja krajowa za r. 1912	200.000 K
Zwroty pożyczek obliczone przypuszczalnie według przecięcia z trzech ostatnich lat i z uwzględnieniem podniesienia się kapitału wypożyczonego w ciągu 2-go półrocza 1911	660.000 „
Odsetki od dłużników	160.000 „
razem	<u>1,020.000 K</u>

Wydatki:

Na spłatę wypożyczonego w Banku krajowym kapitału	200.000 „
4½% odsetki od długu 400.000 koron w Banku krajowym	180.000 „
razem	<u>360.000 K</u>

W porównaniu z dochodem . . . . . 1,020.000 „

Zostaje do dyspozycji . . . . . 660.000 K

Gdy wymienione wyżej i już wydane a jeszcze niezrealizowane promesy wynoszą . . . . . 781.000 „

Brak więc pokrycia już dla tych promes na . . . . . 121.000 K

To są zatem cyfry już faktycznych zobowiązań! Jeśli się zaś weźmie w rachubę w obecnej chwili rozpatrywane zgłoszenia o pożyczki, to stan krytyczny, w jakim się znachodzi fundusz przemysłowy, okaże się w całej jasności.

W toku załatwienia jest w obecnej chwili dalszych 34 podań na ogólną sumę 2,036.000 koron z tych 6 podań na ogólną sumę 209.000 koron przygotowano na plenarną Komisję z wnioskiem na udzielenie pożyczek.

Z pozostałych 28 podań na kwotę 1,827.000 koron ma 14 podań na kwotę 1,313.000 koron jako poważne i na uwzględnienie zasługujące widoki otrzymania pożyczek. Jakie zaś będą zgłoszenia od obecnej chwili począwszy i w ciągu r. 1912, nieda się dziś oznaczyć, nie ulega wszakże wątpliwości, że będzie ich bardzo wiele i że będą one wzrastać conajmniej w dotychczasowej progresyi.

Jasną jest tedy rzeczą, że bez dostarczenia dalszych środków funduszowi przemysłowemu akcyja na polu popierania przedsiębiorstw przemysłowych za pomocą pożyczek musiałaby na dłuższy czas zupełnie ustać i w następnych latach ograniczać się tylko do własnych dochodów funduszu, uszczuplonych tak bardzo amortyzacją długu bankowego i jego oprocentowaniem.

Takie uszczuplenie środków rozporządzalnych nie da się nawet pomyśleć wobec dotychczasowej tak intensywnej akcyi pożyczkowej. Od całego szeregu lat miał Wydział krajowy do dyspozycji najmniej milion koron rocznie, w ostatnich latach daleko więcej. Jak wykazują rachunki funduszu przemysłowego, wypłacono pożyczek:

w r. 1908 na 1,061.500 K

w r. 1909 na 1,391.000 K

w r. 1910 na 1,367.469 K

a już w pierwszym półroczu 1911 na 1,068.997 K.

Wstrzymywać tej akcyi czy też zmniejszać jej tempa nie podobna, zwłaszcza, że rezultaty jej są nader pomyślne a obrona droga bezpośredniego popierania przemysłu krajowego t. j. przez udzielanie pożyczek okazała się skuteczną i dobrą.

Nie tu może jest miejsce do wykazywania ile to zdrowych i żywotnych przedsiębiorstw powstało przy pomocy funduszu przemysłowego lub jakie

przedsiębiorstwa wogóle z tej pomocy korzystały, szczegóły te bowiem zawierają coroczne sprawozdania krajowej Komisji dla spraw przemysłowych (wykaz udzielonych w ostatnim okresie sprawozdawczym pożyczek znajduje się w sprawozdaniu tej Komisji w zakresie popierania przemysłu krajowego, złożonem za czas od 1. sierpnia 1910 do listopada 1911) nie można jednak nie wspomnieć bodaj kilkunastu znaczniejszych firm z ostatnich trzech lat, które z funduszu tego korzystały i najlepsze nadzieje rokują. Należą do tych: Mechaniczna tkalnia wełny czesankowej Samson et Heller w Kołomyi 100.000 kor.; Fabryka witraży Żeleński w Krakowie 70.000 kor.; Przemysł towarów żelaznych w Krakowie 200.000 kor.; Fabryka puszek i wyrobów z blachy Bohdanowicza w Krakowie 150.000 kor.; Fabryka stolarska Muranego w Krakowie 100.000 kor.; Slusarnia Wehrsteina w Stryju 60.000 kor.; Fabryka wyrobów żelaznych Hofstätter w Mogile 70.000 kor.; Fabryka wyrobów platerowanych Marcin Jarra w Krakowie 150.000 kor.; Mechaniczna tkalnia w Andrychowcie 300.000 kor. dodatkowo do dawniej przyznanej pożyczki 400.000 kor.; Fabryka sukna w Kętach Zajączek i Lankosz 200.000 kor.; Tkalnia mechaniczna Leon Arzt Tarnów 40.000 kor.; Fabryka ślusarska Gorecki w Krakowie 150.000 kor.; Fabryka mydła Śmiechowskiego w Krakowie 150.000 kor.; Fabryka wstążek jedwabnych Salik i Reifeir w Jarosławiu 40.000 kor.; Akcyjna fabryka sukna w Rakszawie 400.000 kor.; Akcyjne Towarzystwo dla przemysłu chemicznego we Lwowie (przedtem Wang) 150.000 kor.; Fabryka drutu i gwoździ Bracia Bauminger w Krakowie 150.000 kor.

Z pośród wielu mniejszych przedsiębiorstw nie podobna pominąć warsztatów spółkowych, które korzystały z funduszu przemysłowego jako to: Towarzystwo produkcyjno-zarobkowe szewców w Brodach 10.000 kor.; Spółka kowalska w Sułkowicach 25.000 kor.; Spółka ślusarska „Kraj“ w Stanisławowie 18.000 kor.; Spółka ślusarzy w Świątnikach 10.000 kor.; Stowarzyszenie Stolarzy w Nowym Targu 15.000 kor.; Spółkowy warsztat kapelusznicy w Myślenicach 90.000 kor.

Ponadto stale mają otwarty kredyt na umożliwienie podejmowania publicznych dostaw: Galicyjskie Towarzystwo dostaw rękodzielniczych dla c. k. armii do wysokości 100.000 kor.; Krajowy Związek przemysłowy we Lwowie na dostawy białoskórników w Tyśmienicy i w Starym Sączu do wysokości 150.000 kor.

Nadto szereg firm dających podobnie jak powyższe gwarancje pomślnego rozwoju znajdzie Wysoki Sejm w dołączonym ./ wykazie przedsiębiorstw posiadających promesy na 781.000 kor., a dotychczas dla braku środków nie-zrealizowane.

Tu jeszcze jedna rzecz wymaga silniejszego zaakcentowania, a mianowicie, że dotychczasowa akcja nie może i nie powinna być w niczem ograniczoną przez powstanie i rozpoczęcie działalności Banku przemysłowego.

Zadaniem bowiem Banku przemysłowego jest dopomaganie do finansowania przedsiębiorstw przemysłowych oraz do finansowania inwestycji w nich dokonywanych, przez zawiązywanie w tym celu Towarzystw akcyjnych, Stowarzyszeń udziałowych, Spółek i t. p. przez lokowania swych funduszy w akcjach i udziałach tych przedsiębiorstw, jednym słowem w pierwszym rzędzie działalność założycielska a następnie udzielanie kredytu normalnego według zasad bankowych i ze zyskiem.

Natomiast celem i zadaniem funduszu przemysłowego jest pomoc publiczna i szczególnymi środkami w tych wypadkach, w których jednostki lub Spółki dające gwarancję dobrego prowadzenia interesu, pragną założyć lub rozszerzyć przedsiębiorstwo a nie rozporządzają na ten cel dostatecznym kapitałem własnym, kredyt zaś w obliczonych na zysk instytucjach finansowych, byłby im albo zupełnie niedostępny albo niedogodny lub wreszcie zbyt drogi.

Na tę różnicę zadań zwracała już uwagę niejednokrotnie w swych sprawozdaniach Sejmowa Komisya przemysłowa i w tym czasie, kiedy przyszło do skutku ufundowanie Banku przemysłowego wniosła swe rezolucyje o zasilenie funduszu przemysłowego.

Gdy zaś Wysoki Sejm uchwalając tą rezolucyę względnie polecenie do Wydziału krajowego starania się o dalsze środki płynne dla funduszu przemysłowego uznał już tem samem potrzebę dalszego i intensywnego pro-

wadzenia dotychczasowej akcji, sądzi Wydział krajowy iż prócz poprzednich uwag i wyżej podanego stanu faktycznego, wykazującego szczegółowo niedomaganie funduszu przemysłowego byłoby zbędnem dalej jeszcze tę potrzebę uzasadniać, że raczej obecnie chodzi już tylko o sposób zasilenia funduszu.

W tym względzie uznaje Wydział krajowy zgodnie z krajową Komisją dla spraw przemysłowych i Bankiem krajowym zaciągnięcie pożyczki komunalnej jako środek najlepiej i najrychlej do celu prowadzący.

Przedewszystkiem bowiem zaciągnięcie pożyczki i częściowe jej zrealizowanie na razie do 4,000 000 koron umożliwi spłatę tak uciążliwego dla funduszu przemysłowego długu bankowego, zwalniając równocześnie Bank krajowy od przedłużonego w istocie uwięzienia tak znacznej gotówki ze szkodą jego sprawności i ruchliwości.

W następstwie tej spłaty zyskuje fundusz przemysłowy pokązną sumę jaką obecnie na oprocentowanie długu wydaje.

Ponieważ jednak, jak wyżej wykazano, dochody własne, choćby nie obciążone oprocentowaniem dzisiejszego długu nie wystarczają na obecne i spodziewane w przyszłości zapotrzebowanie akcji pożyczkowej, więc stopniowe dalsze realizowania reszty 3,000.000 koron z pożyczki komunalnej i wpłacanie do funduszu przemysłowego po 1,000.000 koron rocznie pozwoli prowadzić akcją pożyczkową w tem tempie, w jakim ją dotychczas prowadzono.

Gdy waluta proponowanej pożyczki komunalnej będzie całkowicie wpłaconą do funduszu przemysłowego, fundusz ten będzie wynosił:

Obecny kapitał własny	2,741.984 K 44 h
Wpłacona waluta siedmiomilionowej pożyczki po strąceniu	
200.000 koron na ewentualną różnicę kursu	6,800.000 K — h
Razem	9,541.984 K 44 h

Kapitał ten w niedługim czasie przez przyrost z pobieranych od dłużników i dalej na pożyczkach lokowanych procentów uzupełni się do 10,000.000 koron. Mając taki kapitał może już fundusz przemysłowy operować swoimi własnymi dochodami i to podobnie wydatnie jak to dotychczas czynił. Opierając się bowiem na wynikłościach rachunków z lat ostatnich i mając na uwadze, że przeciętnie pożyczki są udzielane na spłatę w latach 10-ciu można przy stanie rozpozyczzonego kapitału 10,000.000 koron prelininować na zwroty 1,000.000 koron, na odsetki zaś bieżące 3% t. j. 300.000 koron, razem 1,300.000 kor.

Zapewne, proponowane udotowanie funduszu przemysłowego wymagać będzie znacznych ofiar.

Amortyzacya bowiem pożyczki 7,000.000 koron w $4\frac{1}{2}\%$ obligacyach komunalnych III. Emisji wyniesie z czasem gdy i reszta 3,000.000 koron będzie zrealizowaną przy 51 letnim okresie umorzenie 2.547% półrocznie czyli 5.094% wypożyczonego kapitału rocznie to znaczy 356.580 koron rocznie.

Zważywszy jednak, że Wysoki Sejm uchwalając dotychczasowe dotacje dla funduszu przemysłowego obciążył budżet krajowy kwotą 200.000 koron rocznie do r. 1939, że nie podobna przypuścić, aby Wysoki Sejm z rozwojem stosunków i potrzeb nie miał czy to po upływie tego czasu dalej funduszu tego wspierać, czy to przed upływem tego czasu a może nawet już w najbliższej przyszłości wydatnie udotować ten fundusz — przychodzi się do przekonania, że żądanie przedłożenia mieści się całkowicie w granicach możliwości, a dalsze obciążenie funduszu krajowego ze względu na doniosły cel, jakim jest popieranie przemysłu, tej tak ważnej gałęzi gospodarstwa krajowego, zupełnie usprawiedliwione.

W myśl powyższych wywodów Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w $4\frac{1}{2}\%$ obligacyach komunalnych Banku krajowego III. Emisji do wysokości nominalnej 7,000.000 koron na uzupełnienie kapitału funduszu przemysłowego do ogólnej sumy 10,000.000 koron.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zrealizowania z powyższej pożyczki w r. 1912 sumy 4,000.000 koron w gotówce i do wstawiania corocznie

w budżet krajowy, aż do zupełnej amortyzacji powyższej sumy odpowiedniej kwoty, potrzebnej na oprocentowanie i umorzenie a to do R. XIII. wydatków budżetu krajowego w miejsce dotychczasowej dotacji 200.000 koron zamieszczonej w poz. 179 Rubr. XII. budżetu krajowego a przeznaczonej na powiększenie funduszu przemysłowego.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zrealizowania reszty powyższej pożyczki w latach 1913 do 1915 włącznie po jednym milionie koron rocznie w gotówce i do wstawiania do budżetu krajowego corocznie odpowiednich kwot aż do zupełnego jej umorzenia.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy :

Badeni w. r.

Sprawozdawca :

Dr. Władysław Jahl w. r.

Członek Wydziału krajowego.

B I L A N S

S t a ł e g o F u n d u s z u p r z e m y ś l o w e g o z d n i e m 30. c z e r w c a 1911.

S t a n c z y n n y:

	Korony	h.
Kapitał z udzielonych pożyczek:		
Przemysłowi tkackiemu	14	1,444.185
skórnemu	10	183.089
metalowemu	36	1.329.151
drzewnemu	21	322.585
ceramicznemu	13	194.039
Innym gałęziom	104	2,926.695
	198	
Udział w Tow. tkackiem Łańcut		
Realności własne (Garbar. rzesz.)		
Zarząd garbarni w Rzeszowie		
	399.747	16
	50.000	—
	55.240	—
	4.159	70
	6,509,146	86

We Lwowie, dnia 30, czerwca 1911.

Podpis nieczytelny.
Dyrektor buchalteryi Banku krajowego.

Za zgodność:

Dzielski m. p.
Asystent Banku krajowego.

S t a n b i e r n y:

	Korony	h.
Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego z dniem 1/I. 1888	222.820	16
mniej odpisy	68.928	64
	153.891	52
Dotacya krajowa 24 rat z funduszu przemysł. od r. 1887 — 30/6 1911	2,400.000	—
Kasa Banku kraj. z 30/6 1911	3,742.250	—
Pożyczka hipot. (Garbar. Rzeszów)	24.912	42
Przyrost dotacyi po 31/12 1910	203.366	95
mniej strata brutto za I. półrocze 1911.	15.274	03
	188.092	92
	6,509,146	86

C y f r y o b r o t o w e s t a ł e g o F u n d u s z u p r z e m y ś l o w e g o z a I. p ó ł r o c z e 1911.

P r z y c h ó d:

	Korony	h.
Spłaty pożyczek	300.933	28
Odsetki pobrane od dłużników	61.338	68
" zwłoki	683	81
Dotacya krajowa	300.000	—
Stan lokac. w Banku kraj. pr. 30/6 1911	3,742.250	—
	4,405,205	77

R o z c h ó d:

	Korony	h.
Stan lokacyi w Banku kraj. po 31/12 1910	3,256.970	—
Pożyczki wypłacone	1,068.997	84
Odsetki wypłacone, Bankowi	77.128	56
Koszta ogólne	167	96
Zarząd garbarni w Rzeszowie	1.941	41
	4,405,205	77

Wykaz firm, które otrzymały promessy na pożyczki z funduszu przemysłowego, dotychczas niezrealizowane.

1. Odlewnia i hamernia żelaza w Wełdzirzu	50.000 K
2. Towarzystwo tkaczy w Ludwikówce	10.000 „
3. W. Bętkowski pracownia bednarska w Słotwinie	5.000 „
4. Fabryka szkła wodnego Hausman i Grünbaum we Lwowie	50.000 „
5. Fabryka musztardy Loebensteinów w Krakowie	20.000 „
6. Towarzystwo powroźnicze Radymno	70.000 „
7. Fabryka szczotek i pędzli Drobniak i Ska Kraków	100.000 „
8. Pracownia blacharska Gocki w Brodach	5.000 „
9. Fabryka organów M. Janiszewski Lwów	30.000 „
10. Stolarska Błahuta Zakopane	2.000 „
11. Pracownia rzeźbiarsko-stolarska Brzegi w Zakopanem	10.000 „
12. Stowarzyszenie szewców w Jaśle	3.000 „
13. Fabryka rękawiczek sukiennych w Krakowie	40.000 „
14. Ślusarnia Malinowskich we Lwowie	20.000 „
15. Ślusarnia Malca w Kutach	10.000 „
16. Hudes i Berkelhammer Fabryka kopyt szewskich Tarnów	100.000 „
17. Introligatorka Muszyńskiego w Janowie	6.000 „
18. Galicyjskie Towarzystwo dostaw dla c. k. armii kredyt na kampanię dostaw w 1911/12	100.000 „
19. Krajowy Związek przemysłowy — kredyt na kampanię dostaw kożuchów w 1911/12	150.000 „
Razem	781.000 K.